

'Het kantoor van de toekomst verdient alle aandacht'

In deze eerste Office Magazine van het nieuwe jaar staan we stil bij de ontwikkelingen op het gebied van kantoor- en werkplekinrichting. De centrale vraag: is het kantoor van de toekomst, waar iedereen tien jaar geleden over sprak, al werkelijkheid geworden, of blijft het voorsnog steken bij goede bedoelingen? We vragen het aan vijf experts die de kantoorbranche als geen ander kennen en die vanuit eigen perspectief hun licht laten schijnen.

Niemand meer een eigen werkplek, iedereen flext of werkt thuis. Bureau's zijn allemaal in hoogte verstelbaar en het licht kan aan je eigen voorkeur worden aangepast. Gezondheid is eindelijk echt een serieus issue in kantoor-tuinen. Zomaar wat situatieschetsen die van toepassing zijn op toekomstbestendige kantoren en werkplekken, zoals experts

dat al jaren voorspellen. De praktijk blijkt weerbarstiger, zo blijkt na een ochtend forum, dat voor deze gelegenheid gehouden wordt bij de Pillen Products bv, toonaangevend producent van interieurproducten die het comfort van een werkplek optimaliseren op het gebied van LED verlichting, akoestische producten en infraroodverwarming.

VOORSTELRONDE

Nadat de koffie is geserveerd, trapt het gezelschap af met een rondje kennismaking, te beginnen met de gastvrouw en enige dame aan tafel: Anneke van Ommen, productadviseur bij Pillen. "Wij zijn een familiebedrijf dat sinds 1956 actief is. In de loop van de jaren zijn wij materiaalafhankelijk en probleemoplossend gaan werken. Dit uit zich in diverse standaard interieurproducten, maar maatwerk is zeker ook geen uitzondering. De klant wordt op deze manier compleet ontzorgd. Voor dit forum focus ik vooral op ergonomie en individuele aanpassingen op de werkplek. Denk aan (akoestische) scheidingswanden met infraroodwarmte of plafondelementen gecombineerd met LED verlichting en infraroodverwarming." Naast haar heeft Roberto Kaptein plaatsgenomen. Ooit begon hij als leraar, maar inmiddels alweer 26 jaar actief binnen de inrichtingsbranche en thans werkzaam bij AtmR Kantoorverandering, dat advies, ontwerp en realisatie van kantooromgevingen doet. 'Zo inspirerend en effectief mogelijk', zo luidt het credo. Alleen zo voelen mede-

werkers zich prettig en zijn ze in staat om optimaal te presteren. Voor Kaptein en zijn collega's is vooral het gezondheidsaspect en vitaliteit van de werkomgeving iets waar nog te weinig aandacht voor is. Immers, te weinig prikkels, randvoorwaarden en ruimte op te bewegen waardoor er aandoeningen aan gewrichten en spieren zijn vaak het gevolg van te veel zittend werk.

Aan de overkant van de tafel wordt het bedrijf Scandinavian Business Seating vertegenwoordigd door Key Accountmanager Nick van der Werf, tevens bestuurslid van de vereniging NVIH. Ze zijn internationaal actief en leveren bureaustoelen, kantine- en conferentiestoelen. In het assortiment tref je sterke merken aan als HÅG, RH, BMA en RBM. Bij Scandinavian Business Seating is Dynamische Ergonomie een speerpunt, naast ook milieu en recycling. Mede koploper op het gebied van Circulaire economie een ware pionier op het gebied van zitten. Al met al is ze de grootste bureaustoelenfabrikant in Europa en actief in onder meer Scandinavië, Duitsland, de Benelux, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zwitserland en zelfs in Australië.

"Je ziet wel dat creatieve beroepen vaker vragen om een wat meer bijzondere werkplek."

Weliswaar niet uit Australië, maar wel uit het noordelijke Friesland is Douwe Jan Boersma afgereisd om zijn input te leveren. Het bedrijf van Douwe Jan en Floris Lindeman, Health2Work, gebruikt als payoff 'hart voor de werkomgeving' en doet dat door advies over en plaatsing van ergonomisch (zit)meubilair. Men is actief in vier business units, te weten de kantooromgeving, de zorgsector, industriële werkplekken en slimme totaal-inrichting. Hoewel Health2Work landelijk opereert, begonnen ooit in het Friese Burum waarna er vestigingen werden geopend in Blaricum en Gentbrugge.

Tot slot schuift ook Aran van Wessem, sales manager van Dataflex aan. Dit bedrijf ontwerpt producten die ergonomie, technologie en de werkplek met elkaar combineren. Denk aan monitorarmen, laptopstandaards,

documenthouders, CPU houders en kabelmanagement oplossingen. Ergonomisch werken volgens Dataflex vraagt een integrale benadering van technologie, werkplekvoorzieningen en mindset. Dataflex is gevestigd in De Benelux, Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland, Italië en actief wereldwijd. Uiteindelijk moet een werkplek zo fijn zijn, dat je je ook op je werk thuis voelt, aldus de slogan van Dataflex "Feeling at work".

DEFINITIE

We zijn benieuwd naar wat het kantoor van de toekomst nu precies is. Er wordt al heel lang over gepraat, maar welke defi-

nitie hanteren de forumdeelnemers? Van Ommen bijt het spits af: "Ik denk dat je een onderscheid moet maken tussen werkplek en werkomgeving. Die laatste is zeker aan verandering onderhevig door nieuwe technieken, manieren van verwarming, smart-oplossingen en verlichting, maar heb je het over de werkplek, dan zijn de meesten nog erg traditioneel. Je ziet wel dat creatieve beroepen vaker vragen om een wat meer bijzondere werkplek. Denk aan multinationals en jonge hippe bedrijven waar early adapters en innovators werken." Ze krijgt bijval van Kaptein: "Ik zie zeker dat er meer aandacht is voor het individu, maar dat vertaalt zich dan vooral in een

juiste werkomgeving en beter binnen klimaat. Werknemers zijn weliswaar steeds mobieler en zijn minder afhankelijk van een vaste werkplek, maar er is nog steeds behoefte aan persoonlijk contact, uitwisseling van kennis en ervaringen, dat kan je faciliteren door inspirerende en dynamische ruimtes in te richten zoals je die bij Google en Microsoft ziet. Nu is het natuurlijk ook wel een stukje 'Image buidling' want het oogt leuk, maar op die manier kom je wel tegemoet aan de vraag naar een wat meer inspirerende en werkomgeving." Flexwerken gebeurt inderdaad steeds meer, maar indien er op kantoor gewerkt wordt, wil men toch een vast plekje, zo signaleren de deelnemers. Boersma: "In steeds meer kantoren ontstaan inspirerende werktuinen, in Nederland zie je die bijvoorbeeld bij veel hoge scholen en inderdaad is ook Google een mooi voorbeeld. Echter, veel 'gewoon' kantoorpersoneel wil een foto op het bureau en wat persoonlijke spullen in de la. Die willen niet steeds een andere plek zoeken. Hoe meer repeterend

werk je hebt, hoe meer je vasthoudt aan een eigen plek." Terug naar de stelling van wat het kantoor van de toekomst inhoudt. Volgens Van der Werf moet je vooral kijken naar wat de toekomstige generatie werknemers belangrijk vindt. "Generatie Y, waar ik ook toe behoor, is gewend om te delen. Jezelf kwetsbaar opstellen en van elkaar willen leren. Dat doen we enerzijds door alles via social media te delen. Zakelijk gezien moeten we partnerships aangaan en versterkingen zoeken op het gebied van elkaars specialisme. Conceptueel inrichten om automatisch meer Dynamische Ergonomie en innovatie te creëren. Geen saaie vergaderzalen en te lang niet bewegen maar het toepassen van nieuwe werk- en communicatieniveaus." Van Wessem zet wel een kanttekening bij al dat moois. 'Als geld geen rol zou spelen, is het natuurlijk leuk om een speeltuinachtige kantooromgeving te maken, maar veel bedrijven, vooral in het MKB, kijken ook gewoon wat het kost en wat het oplevert.

Heb je het over 'total cost of ownership, dan moet zo'n investering zichzelf wel terugverdienen. Voor mij is het kantoor van de toekomst vooral een plek waar rekening gehouden wordt met gezondheid. We zitten teveel en we bewegen te weinig. Zorg dat je mensen tijdens de pauze ook echt even wat anders gaan doen."

PRODUCTEN

Na een ronde visie en meningen zijn de kernbegrippen van het toekomstige kantoor helder: uitdagend, ergonomisch, technisch innovatief en speels, maar ook worden er kanttekeningen gezet bij het nut van flexwerken en de kosten die een complete verbouwing met zich meebrengen. Vanuit de eigen business vertellen ze wat zij te bieden hebben. Van Ommen: "Ik mis vaak de 'onzichtbare' verbeteringen zoals infraroodverwarming op individueel niveau. Pillen heeft in dat kader de HeatFun ontwikkeld, een innovatief infrarood systeem die op werkplekken voor warmte zorgen. Plug and play, zodat je ze

IN HET KADER VAN ONS THEMA 'KANTOOR VAN DE TOEKOMST, HEBBEN WE ANNEKE VAN OMMEN VAN PILLEN GEVRAAGD OM WAT UITGEBREIDER IN TE GAAN OM DE DIVERSE ASPECTEN.

Is er verschil tussen bijvoorbeeld multinationals en MKB bedrijven als het gaat om de inrichting van een kantoor? Mij valt het op dat MKB bedrijven anders investeren en andere behoeftes hebben dan de multinationals of grotere bedrijven. Je ziet dat men hier wat traditioneler is en er meer behoefte is om 'gewoon' naar kantoor te komen om te werken. Persoonlijk contact blijft immers onderdeel van je werk. In de grote steden zie je meer dat mensen telewerken. Zeker nu men niet alleen kan bellen en mailen, maar ook appen en via internet samen aan een project kan werken. MKB bedrijven zijn zich op de korte lijnen wellicht bewuster hoe het geld wordt uitgegeven en zullen kritischer kijken naar het vernieuwen van een complete kantoorinrichting. Grotere commerciële organisaties of bijvoorbeeld non-profit instellingen doen dit sneller.

Is het kantoor van de toekomst vooral een onderwerp voor technenuten en IT'ers omdat het vaak over digitale toepassingen gaat? Wij zijn van mening dat een kantoor veel meer is dan slim gebruik van ict-toepassingen. In discussies over dit onderwerp, valt het me op dat zaken zoals de juiste werkplekverwarming en werkplekverlichting te weinig aan de orde komen, terwijl productiviteit en comfort van een persoon daar een-op-een mee samenhangt. Heb je bijvoorbeeld last van koude vingers, dan kan dat natuurlijk invloed hebben op je output en comfort van een werkplek. Of zit je op een te donkere werkplek of werk je in je eigen schaduw, dat werkt niet prettig.

We hebben duurzaamheid kort aangestipt. Is dat onderwerp nog teveel onderbelicht vind je? Duurzaamheid is veel meer dan enkel milieu. Volgens ons is duurzaamheid ook de aandacht voor gezondheid en ergonomie van gebruikers in een kantooromgeving. Daarover wordt nu nog te weinig gesproken. Dat hippe kantoor, zie je dat over vijf jaar overal? Bij de grotere bedrijven, multinationals, overheid, etc nu al zeker, maar bij bestaande MKB bedrijven zul je dit niet structureel terug zien komen. Deze bedrijven kijken in mijn beleving kritischer naar de kantoorinrichting en wat goed is hoeft niet snel een verandering.

overall neer kunt zetten of kunt ophangen. Ze hebben een hoog rendement en zijn zeer energiezuinig en zijn door een doekspanning te integreren in het interieur van een kantoor."

Bij Health2Work hebben ze een innovatieve werkplek ontwikkeld. Of eigenlijk zijn het meerdere werkplekken in slechts één unit. Boersma: Deze "zogenoemde Health2Work Cube combineert 10 verschillende werkhoudingen. Je kunt staan, zitten en zelfs liggen, afhankelijk van wat je aan het doen bent. Je kunt de losse elementen samenvoegen en in verschillende combinaties in je kantoor plaatsen. Zo voorkom je dat je de hele dag in dezelfde houding aan het werk bent. Een voorbeeld van innovatief design, dat tegelijk iets doet aan de gezondheid van mensen. Als je alle

"Hoe meer repeterend werk je hebt, hoe meer je vasthoudt aan een eigen plek."

elementen samenvoegt, ontstaat er een vierkante unit met maar liefst 10 werkplekken." Zijn buurman van Dataflex komt terug op zijn pleidooi voor een gezonde omgeving en een gezonde werkplek. "Omdat bij steeds meer kantoren de medewerkers geen eigen bureaus meer hebben, ontwikkelt Dataflex producten om elke plek aan te passen aan de voorkeuren van de

gebruiker. In het assortiment vormen de producten van Viewlite het vlaggenschip. Monitorarmen in alle denkbaar mogelijke configuraties, maar die gemeen hebben dat je ze kunt verstellen naar eigen voorkeur. Ook is deze collectie volledig aan te passen naar de veranderingen binnen de kantooromgeving. Een systeem dat meegroeit, dat is wat het kantoor van de toekomst nodig heeft.

Voor Van der Werf zijn verantwoorde zitoplossingen de belangrijkste producten in een modern kantoor, zitten is door een ieder emotioneel gezien hoog beoordeeld, maar helaas wordt er te vaak niet slim georiënteerd naar het gewenste resultaat. En hij heeft recht van spreken, omdat Scandinavian Business Seatings de grootste fabrikant van bureaustoelen in Europa is. Het laat stoelen produceren onder vier merknamen te weten HÅG, RH, BMA en RBM. In het hart van Rotterdam is onlangs een SBSeating Design Center geopend, op loopafstand van de Markthal, middenin een architecten hotspot. Van der Werf: "De mens wordt te veel voorzien van gemakken, deze maatschappelijke trend gaan wij tegen door producten te ontwikkelen die automatisch zorgen voor meer dyna-

"Het hangt van de organisatie af of je gaat voor traditioneel of juist meer voor het eigentijdse knuffelkantoor gaat."

miek op en rondom de werkplek. Naast deze gezondheidsovertuigingen liggen de ontwerp criteria op kwaliteit, milieu en design, wij communiceren dit op een compleet nieuwe wijze vanuit het Design Center te Rotterdam."

Voor AtmR Kantoorverandering is kantoorinrichting vooral een kwestie om de juiste randvoorwaarden en sfeer creëren. Kaptein: "Het is al eerder te sprake gekomen, maar de kantoorcollega van morgen komt niet zozeer om te werken, maar om te ontmoeten en kennis en informatie uit te wisselen. Het hangt van de organisatie af of je gaat voor traditioneel of juist meer voor het eigentijdse knuffelkantoor gaat, zoals ik het wel eens gekscherend noem. Beide kunnen we leveren, maar gaan daar-

bij altijd uit van het DNA van een onderneming en zijn medewerkers. Daarmee voorkom je dat een nieuwe inrichting geen draagvlak heeft bij de mensen die er echt gebruik van gaan maken."

TOT SLOT

Duurzaamheid, veiligheid, circulair; alle mogelijk onderwerpen komen kort aan bod. Uiteindelijk is de belangrijkste conclusie dat de inrichtingsbranche als geheel, hun adviserende functie serieus moeten nemen en moeten zorgen voor een setting die past bij de klant en diens medewerkers. Nadat ook kort de leegstand op de kantorenmarkt en de onderwijs over gezond werken aan bod is geweest, eindigt het officiële gedeelte van de bijeenkomst. Onder leiding van Van Ommen vindt er nog een rondleiding plaats door de productieomgeving en de showroom van Pillen, het bedrijf waar we vandaag te gast zijn. Een ding is duidelijk: er valt nog veel te verbeteren aan het ideale kantoor. Genoeg stof dus voor een volgende bijeenkomst.